



Lekcija 6

Lažne vesti, dezinformacije i misinformacije

Vreme pripreme: 30'

Trajanje: 1 x 60'

Sažetak

Ova lekcija se bavi učestalošću "lažnih vesti" u današnjem digitalnom svetu i razjašnjava razliku između pogrešnih informacija (nenamerno netačnih informacija) i dezinformacija (namerno netačnog sadržaja). Kroz analizu stvarnih primera, polaznici uče da prepoznaju karakteristike obmanjujućih medija i vežbaju korišćenje alata za proveru (potvrđivanje ili opovrgavanje) upitnih tvrdnji. Lekcija naglašava važnost informisanosti i kritičkog angažmana na internetu.

Onlajn edukativni sadržaji

- *Lekcija o lažnim vestima u onlajn Moodle kursu*
- *Kviz o lažnim vestima u onlajn Moodle kursu*
- *Sajtovi za proveru činjenica (npr. Faktograf, Raskrikavanje)*
- *Alati za pretragu slika (Google Reverse Image Search, TinEye)*

Ključne reči

Lažne vesti, dezinformacije, misinformacije, proveru činjenica, medijska pismenost, kritičko mišljenje

Cilj lekcije

- Definisanje pojmova "lažne vesti", dezinformacije i pogrešne informacije, te razjašnjavanje njihovih razlika.
- Pomaganje polaznicima da razviju praktične veštine za otkrivanje i opovrgavanje obmanjujućih ili netačnih informacija.
- Naglašavanje stvarnih posledica širenja neproverenih tvrdnji.

Ishod lekcije

Na kraju lekcije, učesnici će moći da:

- Identifikuju ključne razlike između pogrešnih informacija i dezinformacija.
- Prepoznaju uobičajene znake upozorenja da su možda u pitanju lažne vesti.
- Primene osnovne alate za proveru kredibiliteta vesti.
- Razmotre etičke implikacije deljenja neproverenih informacija.

Tok lekcije

min. 1 - 5: Uvodni deo lekcije

- Aktivnost: Zamolite učesnike da se sete neke "šokantne" ili "neverovatne" vesti na koju su nedavno naišli na društvenim mrežama. Da li su je proverili pre nego što su joj poverovali ili je podelili sa drugima?
- Diskusija: Kratko razmotrite koliko je lako naći iznenađujuće priče na internetu bez potvrde njihove autentičnosti.

min. 6 - 20: Kolaborativno učenje

- Presentacija koja uključuje ključne definicije kao što su lažne vesti, dezinformacije, pogrešne informacije.
- Grupna diskusija o razlozima stvaranja ili širenja lažnih vesti (finansijska dobit, političke agende ili jednostavne greške) i načinima za njihovo opovrgavanje.
- Prikaz kratkih regionalnih primera dezinformacija i pogrešnih informacija.

min. 21 - 50: Praktična primena

- Aktivnost: *"Istinito ili lažno?"*
- Podelite polaznike u male grupe i dajte im primere novinskih članaka (od kojih su neki legitimni a neki lažni).
- Učesnici analiziraju svaki primer koristeći okvirna pitanja: Da li je izvor pouzdan? Da li postoje očigledni znaci upozorenja u naslovima ili slikama?
- Označavaju svaki kao verovatno istinit, verovatno lažan ili neizvestan.
- Demonstracija alata: Pokazati kako se vrši pretraga slika pomoću Google Reverse Image Search ili TinEye, te kako se koristi sajt za proveru činjenica (npr. *Faktograf*) da bi se videlo kako se tvrdnje obično proveravaju.
- Razgovor: Diskutujte o zaključcima svake grupe, ističući posebno lukave ili suptilne lažne priče.

min. 51 - 60: Zaključak

- Rezimirajte ključne tačke, kao što su razlika između dezinformacija i pogrešnih informacija, znakovi na koje treba obratiti pažnju (prenaglašeni naslovi, sumnjivi izvori), i praktični alati (sajtovi za proveru činjenica, proveru kredibiliteta izvora).
- Reflektivna pitanja:
"Kako može provera informacija pre deljenja smanjiti širenje lažnih vesti?" ili "Zašto bi neko namerno stvarao dezinformacije?"
- Dalje aktivnosti: podstaknite polaznike da vežbaju proveru jedne aktuelne vesti pre sledeće sesije, koristeći demonstrirane alate.

Materijali / oprema

Projektor ili ekran za prikazivanje primera naslovnih strana i slika; aparati sa pristupom internetu (laptopovi, tableti i/ili pametni telefoni) za proveru činjenica i obrnutu pretragu slika; pristup veb-sajtovima za proveru činjenica (*Faktograf*, *Raskrikavanje*).